

S'hauria de poder deixar l'herència a qui un vulga?

Amb fills, dos terços de l'herència estan reservats per llei. Protegix això la família d'una decisió presa en calent, o impedis decidir sobre el que un ha construït?

1. Guia del professor (moció, cronograma i argumentari)
2. Full d'avaluació
3. Targetes de postura (retallables)
4. Fitxa de preparació de l'alumne (fotocopiar)

S'hauria de poder deixar l'herència a qui un vulga?

S'hauria de suprimir la legítima i permetre la llibertat total de testar.

FORMAT

dilema-etic

DURADA

50-55 min

AGRUPAMENT

Grups xicotets + posada en comú

Objectius

- Explicar el repartiment per terços del Codi Civil i què és exactament la legítima.
- Argumentar sobre l'equilibri entre autonomia de la voluntat i protecció dels hereus forçosos.
- Reconèixer que altres Drets forals espanyols i altres països resolen el mateix problema de manera distinta.

Conceptes clau: testament · legítima · hereus forçosos · millora · lliure disposició · desheretament · autonomia de la voluntat · Dret foral

Encaix curricular

- **CJD · U4** — Dret civil — testament, legítima, millora, lliure disposició, successió intestada i desheretament s'estudien íntegrament en esta unitat.

Competències clau: CCL · CC · CPSAA

De què va

Al Codi Civil, qui té fills no pot repartir lliurement la seua herència. Un terç es dividix per parts iguals entre ells —la **legítima estricta**— i un altre terç, el de **millora**, també els correspon, encara que qui testa tria com distribuir-lo. Només el terç de **lliure disposició** pot anar a qualsevol persona. Privar un fill de la seua legítima només és possible per causes taxades, escrites el 1889 i que cal provar.

La pregunta de fons no és tècnica, és política, i països pròxims han triat punts distints de la mateixa línia: alguns ordenaments anglosaxons permeten la llibertat quasi total de testar, i diversos Drets forals espanyols redueixen molt la legítima. Com més llibertat es done a qui testa, menys protegits queden els seus fills davant d'un enfado o de la influència d'un tercer. Com més legítima, menys pot decidir qui ha construït eixe patrimoni. Este dilema busca que cada alumne situe el seu punt i el defense amb casos, no amb intuïcions.

Argumentari

A FAVOR DE LA LLIBERTAT DE TESTAR

- **És el teu patrimoni i l'has construït tu.** Durant tota la vida pots vendre, regalar o gastar el que tens sense que ningú t'ho discutisca. Resulta difícil explicar per què l'últim acte de disposició, el testament, és l'únic intervingut.
- **La família de 1889 no és la d'ara.** La legítima es va pensar per a un model on la descendència depenia econòmicament del patrimoni familiar tota la vida. Hui hi conviuen famílies reconstituïdes,

fills amb situacions molt distintes i cuidadors que no són fills i que la llei no veu.

- **Impedix reconèixer cures reals.** Qui ha cuidat durant anys una persona major —sovint un sol fill, de vegades algú que no ho és— no pot ser compensat més enllà del terç lliure, per molt que la resta no s'hi acostara.
- **Altres ordenaments funcionen així.** Diversos Drets forals espanyols redueixen dràsticament la legítima i no han produït descendents desemparats; hi ha altres vies de protecció per a qui realment ho necessita.

EN CONTRA: LA LEGÍTIMA PROTEGIX DE DECISIONS EN CALENT

- **Un enfado no hauria de costar una herència sencera.** La legítima existix precisament perquè una discussió familiar, una etapa de distanciament o una reconciliació que no va arribar a temps no deixen ningú sense res.
- **Protegix davant de la influència de tercers.** Persones majors dependents són vulnerables a la pressió de qui les envolta en l'últim tram de la seua vida. Sense legítima, eixa pressió tindria un premi molt major.
- **Evita discriminacions que la llei ja ha combatut.** La igualtat entre fills amb independència de la seua filiació va costar arribar a l'ordenament espanyol el 1981. La llibertat absoluta de testar permetria reintroduir de fet diferències que la llei va suprimir.
- **El sistema ja té vàlvules.** El terç de lliure disposició, el de millora distribuït desigualment i el desheretament per causes taxades permeten premiar, compensar o excloure. El que no permeten és fer-ho per caprici, i eixe és el seu propòsit.

Com es desenvolupa

- 0** **Repartiment real d'una herència** 10 min
Abans d'opinar, cada alumne repartix per terços un cas concret amb dos fills i un cònjuge vidu. Sense eixe càlcul, el debat es torna abstracte.
- 0** **Posicionament individual** 5 min
Cada alumne anota la seua posició inicial i l'argument que més pes hi té.
- 0** **Debat en grups mixtos** 15 min
Grups de 4-5 amb posicions distintes. Objectiu: trobar el punt exacte de desacord.
- 0** **Casos límit** 10 min
El profe reparteix tres casos: el fill que va cuidar durant anys, el fill absent vint anys, i el cuidador que no és família. Cada grup aplica la seua regla als tres.
- 0** **Posada en comú** 10 min
Un portaveu per grup exposa on ha situat la frontera i quin cas li ha resultat més incòmode.
- 0** **Tancament comparat** 8 min

El profe presenta com resolen el mateix altres Drets forals espanyols. Cada alumne anota si s'ha mogut i per què.

S'hauria de poder deixar l'herència a qui un vulga?

Grup / alumne: _____ Data: _____

CRITERI	1 INICI	2 EN PROCÉS	3 BÉ	4 EXCEL · LENT
Precisió tècnica Repartix correctament una herència per terços i no confon legítima amb desheretament ni amb successió intestada. CC	☐	☐	☐	☐
Raonament sobre valors en tensió Identifica autonomia, protecció familiar i igualtat entre fills, i explica quin prioritza i per què. CC	☐	☐	☐	☐
Ús de casos Aplica la seua posició als casos límit repartits, inclòs aquell en què li resulta incòmoda. CPSAA	☐	☐	☐	☐
Expressió i escolta Exposa amb claredat i reformula l'argument contrari sense caricaturitzar-lo. CCL	☐	☐	☐	☐

Observacions:

Repartiment de postures

S'hauria de suprimir la legítima i permetre la llibertat total de testar.

DEFENSEU ESTA POSTURA

A favor de la llibertat de testar

Qui ha construït un patrimoni hauria de decidir-ne el destí; la legítima congela una regla del segle XIX en famílies que ja no s'assemblen a les d'aleshores.

✂ retalla per aquí

DEFENSEU ESTA POSTURA

En contra: la legítima protegeix

La legítima existix perquè ningú deixi la seua descendència sense res per un enfado o per pressió d'un tercer, i perquè la llei no depenga de l'humor de qui testa.

✂ retalla per aquí

Preparo la meua postura

Moció: *S'hauria de suprimir la legítima i permetre la llibertat total de testar.*

La meua postura _____

Els meus 3 arguments (amb una evidència o exemple concret en cadascun):

1. Argument _____

Evidència _____

2. Argument _____

Evidència _____

3. Argument _____

Evidència _____

Una pregunta que li faré al grup rival:

Un argument de l'altre grup que hauré de refutar:

Notes durant el debat:

